

PENGE- OG KAPITALMARKED

2004:3 • 30. januar 2004

Gennemsnitsrenter i pengeinstitutterne 4. kv. 2003

Ingen ændring i pengeinstitutternes samlede gennemsnitsrenter i 4. kvartal 2003. Udlånsrenten faldt en anelse på udlån til ikke-finansielle selskaber og lønmodtagere, hvilket modsvarede af en svag stigning i udlånsrenten for finansielle selskaber.

Statistikken angiver den gennemsnitlige, effektive rente af udlån og indlån i pengeinstitutterne.

1. Uændret rente i pengeinstitutterne

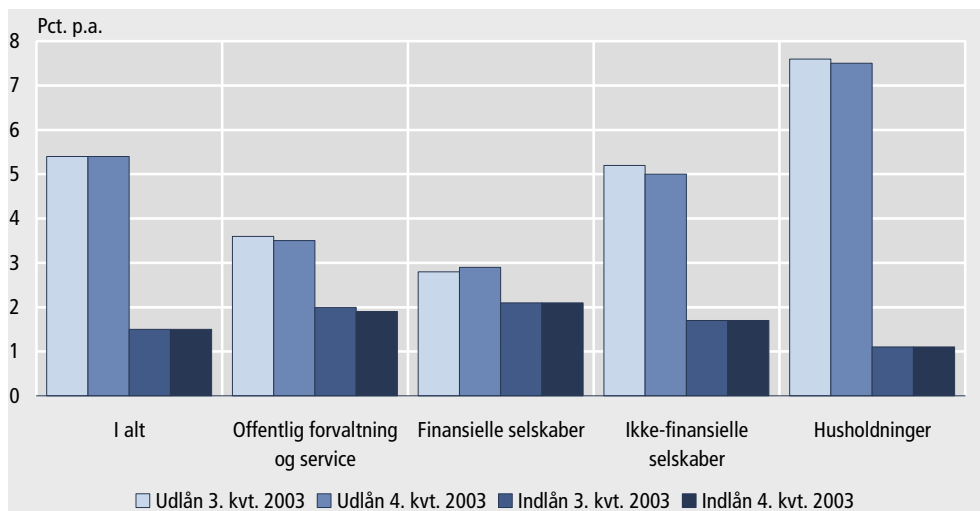
Både ud- og indlånsrente uændret

Den gennemsnitlige udlånsrente i pengeinstitutterne var i 4. kvartal 2003 5,4 pct. og hermed uændret i forhold til kvartalet før. Indlånsrenten var i samme periode ligeledes uændret med 1,5 pct.

Mindsket rentemarginal for ikke-finansielle selskaber og lønmodtagere

Ses bort fra mellemværender mellem penge- og realkreditinstitutter faldt den gennemsnitlige udlånsrente fra 5,9 pct. i 3. kvartal til 5,8 pct. i 4. kvartal. Udlånsrenten faldt mest på udlån til ikke-finansielle selskaber og lønmodtagere, nemlig med 0,2 procentpoint. En samtidig uændret indlånsrente betød hermed en mindsket rentemarginal for begge sektorer.

Gennemsnitlig ud- og indlånsrente

Kilder og metoder

Fra og med 1. kvartal 2002 er det et nyt datagrundlag, der ligger til grund for beregning af gennemsnitsrenterne. Det er hermed muligt at fordele renterne på et bredere udvalg af sektorer. Opgørelsesmetoden er den samme i forhold til tidligere perioder, men tallene er ikke umiddelbart sammenlignelige primært, pga. en anden sektorafgrænsning.

Den nye rentestatistik er baseret på oplysninger, som Danmarks Nationalbank indhenter i forbindelse med en mere omfattende statistik for pengeinstitutterne. Den tidligere offentliggjorte rentestatistik var baseret på oplysninger fra Finanstilsynet.

Gennemsnitsrenterne angiver størrelsen af et kvartals faktiske renteudgifter, hhv. renteindtægter, udtrykt i procent pr. år af kvartalets gennemsnitlige indlån i pengeinstitutterne, hhv. udlån fra disse. Dermed er opgørelsen *ikke* en opgørelse af rentesatser i pengeinstitutterne.

Opgørelsen viser de faktiske renter, som forskellige kundegrupper - jf. nedenfor - har opnået ved indlån i pengeinstitutterne, respektive har betalt ved låntagning. Gebyrer eller stiftelsesprovision indgår ikke i tallene, og gennemsnitsrentetallene udtrykker dermed hverken pengeinstitutternes eller kundernes samlede indtægter eller omkostninger ved udlån og indlån.

Ved pengeinstitutter forstås filialer, beliggende i Danmark, af danske og udenlandske banker og sparekasser.

Opgørelsen omfatter alene mellemværender med indlændinge i danske kroner, dvs. valutamellemværender og mellemværender med udlændinge indgår ikke i opgørelsen.

De kundegrupper, hvis gennemsnitsrenter statistikken belyser, er fra og med 1. kvartal 2002 offentlig forvaltning og service, finansielle selskaber, ikke-finansielle selskaber og husholdninger. Husholdninger er yderligere underopdelt i personligt ejede firmaer, lønmodtagere og udlån til boligkøb. Afgrænsningen, der anvendes i statistikken, er således i overensstemmelse med den, der anvendes i anden finansiel statistik og med nationalregnskabets sektorgruppering, jf. oversigten

2. Beregningsmetode

Rente af udlån

Som hovedregel er der i pengeinstitutterne kvartalsvis rentetilskrivning på udlån. I beregningen af de kvartalsvise rentesatser tages der højde for det faktiske antal dage i de enkelte måneder og kvartaler. Den gennemsnitlige, årlige udlånsrente i procent, r_u , er herefter beregnet som:

$$r_u = \left[\left(1 + \frac{\sum_{j=1}^3 R_j}{\left(\frac{1}{q} * \sum_{j=1}^3 m_j * U_j \right) - N} \right)^{365/q} - 1 \right] * 100$$

hvor

R_j = Renteindtægt af udlån i måned j

U_j = Dag-til-dag gennemsnit af udlån i måned j

N = Udlån med nulstillet rente pr. ultimo kvartalet

m_j = Antal dage i måned j

q = Antal dage i det aktuelle kvartal

Opgørelsen omfatter udlån med meget forskellige kreditrisici, idet der indgår bl.a. statsgaranterede udlån og usikrede forbrugslån. Udlånene omfatter endvidere lån med meget forskellig renterisiko, herunder meget korte lån såvel som lån med lang løbetid, ligesom der vil være tale om både fastforrentede og variabelt forrentede udlån.

Rente til indlån Som hovedregel er der i pengeinstitutterne årlig rentetilskrivning på indlånskonti. Den gennemsnitlige, årlige indlånsrente i procent, r_i , er herefter opgjort som:

$$r_i = \frac{\sum_{j=1}^3 R_j}{\frac{1}{q} * \sum_{j=1}^3 m_j * I_j} * \frac{365}{q} * 100$$

hvor

R_j = Renteudgift af indlån i måned j

I_j = Dag-til-dag gennemsnit af indlån i måned j

m_j = Antal dage i måned j

q = Antal dage i det aktuelle kvartal

Indlånsrenten er opgjort ekskl. kundernes puljeordninger.

Særlige forhold Ved vurdering af de gennemsnitlige ud- og indlånsrenter bør det tages i betragtning, at transaktionsomfanget og dermed omkostningsbelastningen er meget forskellig for de forskellige kundegrupper og kontoformer.

I visse tilfælde kan der være uoverensstemmelse mellem renteindtægten og gennemsnitssaldoen - dvs. mellem tæller og nævner i rentebrøken. Dette kan fx være tilfældet ved nødlidende udlån, hvor der ikke betales renter, og hvor pengeinstituttet tilbagefører renterne i et senere kvartal. Derved vil den beregnede gennemsnitlige udlånsrente blive for høj i de tidligere kvartaler og for lav i det aktuelle kvartal. Fra det tidspunkt, hvor pengeinstituttet registrerer udlånet som *udlån med nulstillet rente*, vil der blive korigeret for det i rentebrøken, jf. ovenfor.

En række pengeinstitutter har indgået særlige renteaftaler - cash-pool engagementer - med indbyrdes forbundne kunder, fx koncerner eller kommuner. Ved et cash-pool engagement modtager/betaler de indbyrdes forbundne kunder en nettorente på deres nettoindestående/nettoudlån. Cash-pool engagementer kan ligeledes medføre, at der ikke er fuld overensstemmelse mellem tæller og nævner i rentebrøken, således at den beregnede rentesats ikke afspejler den rente, der faktisk afregnes med kunden. Cash-pool engagementer har typisk størst vægt i sektoren for offentlig forvaltning og service. Det har ikke været muligt at korrigere for dette forhold i beregningen af gennemsnitsrenter.

3. Forskelle i forhold til de tidligere offentliggørelser

Der er en række metodemæssige forskelle i rentestatistikken, som offentliggøres fra og med 1. kvartal 2002 i forhold til statistikken offentliggjort til og med 4. kvartal 2001.

Populationen	Tidligere omfattede rentestatistikken de 98 største danske pengeinstitutter inkl. disses filialer i udlandet. Nu vedrører statistikken alene forretninger indgået fra filialer i Danmark og omfatter de 25 største pengeinstitutter, heriblandt 4 udenlandske pengeinstitutter. Den nye population dækker cirka 90 pct. af markedet.
Stiftelsesprovision	Stiftelsesprovision indgik tidligere som en del af rentestrømmene, mens det nu alene er tidsafhængige rentekomponenter, der medregnes. Det betyder, at nyetablerede udlån vil indgå med en lavere rente end tidligere.
Pantebreve	Pantebreve indgik tidligere som en del af udlånene, men betragtes nu som værdipapirer og medtages derfor ikke i gennemsnitsrentesatserne. Pantebreve udgør cirka 1 pct. af pengeinstitutternes samlede udlån.

Indenlandske/udenlandske kunder

Tidligere omfattede rentestatistikken totale kronemellemværender, dvs. mellemværender i danske kroner med både ind- og udlændinge. Nu omfatter rentestatistikken alene mellemværender i danske kroner med indlændinge. Udlandske kroneudlån udgjorde 10 pct. af den tidligere udlånsstatistik mens udenlandske kroneindlån udgjorde 5 pct af indlånsstatistikken.

Henvendelse

Tanja Dupont Grantcharov (metode), tlf. 39 17 34 71, tdj@dst.dk
Kjeld Jørgensen (tal), tlf. 39 17 34 72, kwj@dst.dk

En tilsvarende opgørelse for 3. kvartal 2003 er offentliggjort i indeværende serie 2003:26.

Sektorfordelingen

Sektornavn	ENSkode	Eksempler
<i>Ikke-finansielle selskaber</i>	S.11	Selskaber med hovedaktivitet inden for ikke-finansielle brancher. Holdings-selskaber og erhvervsdrivende fonde, der hovedsageligt ejer ikke-finansielle selskaber.
- Offentlige	S.11001	Offentligt ejede eller kontrollerede selskaber. NESA.
- Private og udenlandsk kontrollerede selskaber	S.11002 + S.11003	Ikke-finansielle selskaber hjemmehørende i Danmark, der ikke er offentligt ejede eller kontrollerede. Carlsberg, Danisco, TeleDanmark.
<i>Finansielle selskaber</i>	S.12	
- Andre monetære finansielle institutioner	S.122	Pengeinstitutter og realkreditinstitutter fx Danske Bank, Nordea mv.
- Andre finansielle formidlere, undtagen forsikringselskaber og pensionskasser	S.123	Investeringsforeninger, finansielle leasingselskaber, og kreditkortselskaber. Holdingselskaber og erhvervsdrivende fonde, der hovedsageligt ejer finansielle selskaber.
- Finansielle hjælpeenheder	S.124	Københavns Fondsbørs, Værdipapircentralen, Finanstilsynet og børsrådgiver-selskaber.
- Forsikringselskaber og pensionskasser	S.125	Skades-, livs- og pensionsforsikrings-selskaber, og pensionskasser.
<i>Offentlig forvaltning og service</i>	S.13	
- Staten	S.1311	Statsinstitutioner.
- Amter og primærkommuner	S.1313	Kommuner.
- Sociale kasser og fonde	S.1314	ATP.
<i>Husholdninger</i>	S.14	Almindelige husstande, men også enkeltmandsvirksomheder.
- Husholdninger, der er arbejdsgivere	S.141 + S.142	Enkeltmandsvirksomheder.
- Lønmodtagere, pensionister mv. og andre husholdninger	S.143 - S.145	Almindelige husstande.
<i>Non-profit institutioner rettet mod husholdninger</i>	S.15	Foreninger, fagforeninger og velgørende fonde.
<i>Udlandet</i>	S.2	Selskaber og personer, hjemmehørende i udlandet.

Anm. Definitionen af de enkelte sektorer findes i Det Europæiske Nationalregnskabssystem (ENS) 1995.

Tabel 1. Gennemsnitlig udlånsrente i pengeinstitutterne

	Offentlig forvaltning og service ¹	Finansielle selskaber ²	Ikke- finansielle selskaber ³	Hushold- ninger ⁴	Heraf			I alt	I alt ekskl. mellem- værender mellem penge- og realkredit- institutter
					Personligt ejede virksomheder	Lønmod- tagere, pensionister mv.	Boligkøb		
	pct. p.a.								
2002									
1. kvartal	3,4	3,6	6,1	9,2	8,9	9,9	8,1	6,4	7,1
2. kvartal	3,8	3,6	6,1	9,1	8,9	9,8	8,0	6,3	7,1
3. kvartal	3,9	3,8	6,1	9,2	9,0	9,9	8,0	6,5	7,1
4. kvartal	3,9	3,7	6,1	9,0	8,8	9,6	7,9	6,3	7,0
2003									
1. kvartal	4,1	3,4	5,9	8,3	7,9	8,9	7,6	5,9	6,6
2. kvartal	3,9	3,2	5,6	8,1	7,8	8,7	7,4	5,8	6,3
3. kvartal	3,6	2,8	5,2	7,6	7,3	8,2	6,8	5,4	5,9
4. kvartal	3,5	2,9	5,0	7,5	7,3	8,0	6,7	5,4	5,8

¹ Håndteringen af cash-pool engagementer kan betyde at udlånsrenten er undervurderet i sektoren for offentlig forvaltning og service.

² Finansielle selskaber består bl.a. af penge- og realkreditinstitutter, investeringsforeninger, forsikringselskaber og pensionskasser mv. Omfatter ikke Nationalbanken.

³ De ikke-finansielle selskaber omfatter samtlige aktie- og anpartsselskaber samt andre selskabslignende virksomheder, som opererer uden for den finansielle sektor. Typisk er der tale om virksomheder i erhvervslivet.

⁴ Husholdninger består af personligt ejede virksomheder, lønmodtagere, pensionister mv. samt non-profit institutioner rettet mod husholdninger.

Tabel 2. Gennemsnitlig indlånsrente i pengeinstitutterne

	Offentlig forvaltning og service	Finansielle selskaber ¹	Ikke- finansielle selskaber ²	Hushold- ninger ³	Heraf			I alt	I alt ekskl. mellem- værender mellem penge- og realkredit- institutter
					Personligt ejede virksomheder	Lønmod- tagere, pensionister mv.	Boligkøb		
	pct. p.a.								
2002									
1. kvartal	3,1	3,4	2,9	1,9	2,2	1,8	•	2,6	2,4
2. kvartal	3,0	3,1	3,0	1,9	2,3	1,8	•	2,5	2,4
3. kvartal	3,3	3,2	3,0	2,0	2,2	1,9	•	2,6	2,4
4. kvartal	3,2	3,1	2,8	1,9	2,1	1,9	•	2,5	2,4
2003									
1. kvartal	2,7	2,7	2,4	1,8	1,8	1,7	•	2,3	2,1
2. kvartal	2,4	2,5	2,1	1,6	1,6	1,6	•	2,0	1,9
3. kvartal	2,0	2,1	1,7	1,1	1,2	1,1	•	1,5	1,4
4. kvartal	1,9	2,1	1,7	1,1	1,2	1,1	•	1,5	1,4

¹⁻³ Se note 2-4 til tabel 1.

PENGE- OG KAPITALMARKED 2004:3
Statistiske Efterretninger
ISSN (trykt udgave) 0108-5476
ISSN (elektronisk udgave) 1601-0957
www.dst.dk/efterretninger

Abonnement (internet) for 2004: 304,00 kr.
Abonnement (papir) for 2004: 576,00 kr.
Løssalg: 37,00 kr.
Ekspeditionsgebyr: 30 kr.
Salg hele døgnet: publsalg@dst.dk, tlf. 39 17 30 20 eller www.dst.dk
© Danmarks Statistik, Sejrøgade 11, 2100 København Ø.
Tryk: Danmarks Statistiks Trykkeri
